UGESKRIFT FOR LÆGER

80 Aargang | 31. Oktober 1918 | Nummer 44

lader sig ikke let afgøre, da denne for adskilliges Vedkommende ikke endnu kan overses; nogle er stadig febrile og andre lige komne under Behandling; for en Del vil der dog kun være Tale om noget ret forbigaaende, men for adskillige vil det dreje sig om alvorlige Forandringer og et Par er altsaa allerede døde.

Paa Afdelingen er der i de 4—5 Maaneder Epidemien nu har varet i alt opstaaet 7 Tilfælde af Influenza; hos 3 gav den Anledning til Progression af Ftisen; hos 1 kom der Bronchopneumoni i venstre nederste Lap, der svandt ret hurtigt uden ellers at gøre paaviselig Fortræd; hos en Pt., der havde eksudativ Pleuritis, uden at der var hørt noget i selve Lungerne, kom der efter den akute Sygdom Rallelyd etc. og Baciller i Opspyttet. Af megen Interesse er det, at ikke et eneste af de hidtil paa Afdelingen opstaaede Tilfælde har smittet andre paa samme Stue; dette kan maaske tyde paa, at den gode Ventilation, der er paa en Tuberkuloseafdeling, med de Dag og Nat aabentstaaende Vinduer, er et nyttigt profylaktisk Moment.

Ser man paa de Tilfælde af Ftisis, der har haft Influenza, men har klaret denne uden paaviselig Skade, findes alle tre Stadier repræsenteret, saaledes 5 i tredje; en behandles for Tiden med kunstig Pneumothoraks. Et Tilfælde, der er lidt vanskeligt at bedømme, er regnet til denne Gruppe: en ung Kone med en ret svær Ftisis, der i Juli sammen med Manden havde typisk Influenza, er nu indkommet paa Afdelingen med Tegn paa en svær Pneumoni, der ikke synes at være tuberkuløs; skulde der her foreligge et Tilfælde af Reinfektion?

Skal man uddrage nogle Erfaringer af ovenstaaende kan man sikkert sige, at den herskende Influenza — ligesom tidligere lignende Epidemier, ikke sjeldent kan skade en bestaaende Ftisis, hvorfor de tuberkuløse bør vise størst mulig Paapasselighed og da vel navnlig sørge for frisk Luft, hvor de arbejder og sover og undgaa Besøg hos Influenza-Patienter.

Jeg skal til Slut tilføje, at de ovenstaaende Erfaringer kan tyde paa, at mange tuberkuløse i Løbet af Efteraaret og Vinteren vil komme til at trænge til Anstaltsbehandling, hvorfor man bør være forberedt paa at kunne tage imod dem.

Influenzaepidemien og Københavns Lægeforening.

Af V. Bie.

I forrige Nummer har jeg kortfattet gjort Rede for de Foranstaltninger, Københavns Lægeforening havde sat i Gang eller planlagt i Anledning af Influenzaepidemien.

Det er en meget betydelig Virksomhed, Københavns Lægeforening har taget op. Gennemførelsen deraf er kun blevet muliggjort,

dels ved at en Række Damer har stillet deres Arbejde til Lægeforeningens Disposition, dels ved at Hospitalsdirektør *Nielsen* har stillet tre af Københavns Kommunes Tjenestemænd til Disposition, nemlig Fuldmægtig *Ridter*, som har Overledelsen af de forskellige Foretagenders praktiske Gennemførelse og daglige Drift, samt Assistent *Olsen* og Assistent *Nielsen*, som har Ledelsen af Fordelingen af Benzolsprit og Automobiler.

Endelig er denne store Virksomhed kun muliggjort ved, at Københavns Magistrat har tilsagt Lægeforeningen økonomisk Støtte. For den Hjælp, der hermed ydes Lægerne, og den Tillid, der vises Lægeforeningen, er der Grund til at bringe Magistraten en oprigtig Tak.

De 50 Automobiler, som Staten og Kommunen har stillet til Raadighed, kom i Gang samtidig med at sidste Nr. af Ugeskrift for Læger udkom. Ogsaa adskillige private Automobiler er stillede til Disposition, hovedsagelig gennem den kgl. Danske Automobilklub.

Jeg benytter Lejligheden til at bede ærede Kolleger erindre, at Benzolsprit er et mindre paalideligt Brændsel end Benzin, hvilket er Aarsag til, at der undertiden er forekommet Driftsforstyrrelser, hvorimod disse ikke skyldes Mangler ved Taxamotorkompagniets Materiel.

Den i forrige Nr. omtalte vigtige Plan, at etablere Lægevagt, hvor Publikum kan henvende sig i Nødsfald, har Næstformanden, Dr. *Asmund*, velvilligst paataget sig at gennemføre, da jeg paa Grund af Sygdom ikke var i Stand dertil. Ogsaa her gjaldt det at handle hurtigt. Allerede i Løbet af faa Dage var Lægevagten i fuld Gang i samme Form som Søndagslægevagten. Imod Forventning meldte der sig tilstrækkelig mange Læger til at denne — den heldigste — Form kunde etableres.

Den sidste Nydannelse bestaar i, at Magistraten har besluttet at stille Skolekøkkenerne til Disposition for Fremstilling af Sygekost. Madlavningen besørges velvilligst af Skolekøkkenlærerinder med Frk. *Eline Hansen* i Spidsen. Ogsaa dette Foretagende skal ledes af Lægeforeningen.

Et af de Foretagender, der har gjort størst Nytte overfor Publikum, men ogsaa skaffet Lægeforeningen det største Arbejde, er »Københavns Lægeforenings Hjemmepleje«, som udsender mere eller mindre øvede Sygeplejersker med det nødvendige Udstyr, samt Koner, som paatager sig husligt Arbejde i de syges Hjem. Det har været vanskeligt at tilfredsstille Efterspørgslen, til Trods for at over to hundrede Mennesker er beskæftigede i denne Afdeling; det er overvejende lønnet Personale. Paa Grund af det meget omfangsrige og meget nyttige Arbejde, som de Damer yder, der viser Lægeforeningen den Velvilje at lede dette Foretagende, finder jeg det rimeligst at bringe dem Lægeforeningens Tak enkeltvis. Damerne er: Fru *Karen Bie*, Fru *Achen*, Frk. *Andersen*, Frk. *Boldt*, Frk. *Eckmann*, Frk. *Heden*, Fru *Schwensen*. Endvidere har en Skare tjenstvillige Spejdere bistaaet dette Kontor.

Endelig har Københavns Lægeforening den Glæde at kunne bistaa de syge, der er komne i Nød under Sygdommen, med Pengebidrag. I min Meddelelse i sidste Nr. stod der ved en Forglemmelse ikke anført, at det deri omtalte Pengebidrag var indsendt gennem Berlingske Tidendes Redaktion. Denne har siden iværksat en Indsamling, som indtil nu har indbragt over to hundrede tusinde Kroner. Denne store Sum er meget kærkommen, da en Mængde Hjem mangler det nødvendigste. Pengene uddeles udelukkende efter Rekvisition af Læger. Det er en meget stor Tillid, der herigennem vises ikke blot Københavns Lægeforening, men ogsaa de enkelte Læger. Jeg er imidlertid overbevist om, at den Fremgangsmaade, der her for første Gang anvendes, vil egne sig til at finde de Steder frem, hvor Hjælpen behøves. Jeg har Tillid til, at Lægerne i denne Henseende vil gøre sig den største Umage.

I Tilfælde, hvor Lægen af Diskretionshensyn ikke ønsker at nævne Modtagerens Navn, kan han med sit Navns Underskrift paa en Receptblanket forlange Beløbet udleveret til sig personlig, for derefter selv at overlevere det til Patienten.

Der er foreløbig rigelige Pengemidler. Jeg venter endogsaa, at det ikke bliver nødvendigt at anvende alle disse Penge paa den omtalte Maade. Det, der bliver til overs, vil faa en overordentlig nyttig Anvendelse, idet det agtes brugt til at skaffe Rekonvalescentophold, hvad der jo netop efter denne Sygdom er stærkt Brug for. Ved Professor *Carl Lorentzen*'s Assistance er der allerede sat to Rekonvalescenthjem i Gang, et i Hellebæk og et i Taarbæk. Hvis det viser sig, at de ikke strækker til, kan der i Løbet af kort Tid indrettes flere.

Som man vil se, er det en meget omfattende Virksomhed, Københavns Lægeforening for Tiden udfolder til Gavn for baade Læger og Patienter. Netop denne Kombination har det været mig en stor Glæde at gennemføre, idet den synes mig at være det smukkeste Formaal for en Lægeforening.

Referater.

Werner Møller: Et Tilfælde af dødelig Kokainforgiftning efter Lokalanæstesi. (Almänna svenska Läkartidningen Nr. 47/17).

For nogen Tid siden indtraf paa den kirurgiske Klinik i Lund et Dødsfald, som fortjener Offentliggørelse som advarende Eksempel.

En 52-aarig Mand skulde efter eget Ønske opereres i Lokalanæstesi for et Ingvinalhernie. Der anvendtes hertil 20 cm^3 af en 2 % Novokain-Suprarenin-Opløsning og desuden 30—40 cm^3 af en ½ %'s Opløsn.

Da der var gaaet c. 10 Minutter, klagede Pt. over Svimmelhed, men kunde dog selv lægge sig op paa Operationsbordet. Umiddelbart efter fik han et epileptiformt Anfald med kloniske Kramper og udtalt Cyanose; derefter faldt han i Coma med snorkende

En væsenlig Hindring for Anvendelse af Venæsectio vil det vel være, at den ikke er synderlig populær, hverken hos Publikum eller Læger. Men den vigtigste Grund hertil er vel Frygt for at gøre Skade. Jeg tror, at denne Frygt er ubegrundet; jeg saa aldrig nogen Skade ved Indgrebet, selv ikke ved gentagen Anvendelse; det skete endog, at en mindre kraftig Puls efter Indgrebet tiltog i Styrke. Men naturligvis gælder det at vælge Tidspunktet for Indgrebet med Skønsomhed; som ultimum refugium er det uden Nytte.

Influenzaepidemien. Af *C. D. Bartels.*

Hr. Stadslæge *Ulrik* har i sidste Nr. af »Ugeskriftet« gjort mig den Ære at svare paa min tidligere fremkomne Forespørgsel angaaende Influenzaepidemien. I den Anledning beder jeg om Plads for følgende:

Jeg havde med min Artikel kun til Hensigt at henlede Opmærksomheden paa de to Tilfælde af Skoleinfektion, jeg mener at have iagttaget, og paa Grundlag deraf at rejse Spørgsmaalet om særlige Forholdsregler mod Epidemien. Da min Artikel fremkom i »Ugeskriftet«, var den for saa vidt overflødig, som man jo allerede havde truffet vidtgaaende Forholdsregler mod Epidemien — deriblandt ogsaa Skolernes Lukning ved Magistratens Foranstaltning. Man faar af Stadslægens Svar til mig det Indtryk, at han stadig ikke synes at være fuldtud overbevist om Betimeligheden af de trufne radikale Forholdsregler, navnlig med Hensyn til Skolernes Lukning, og kun modstræbende er gaaet med dertil. Jeg er desværre ikke i Stand til at forstaa denne Synsmaade; sikkert er det, at enhver, som er bleven berørt af denne Epidemi, har hilst Autoriteternes kraftige Indgriben med Glæde og følt den som en Beroligelse.

At Skolerne paa et vist Tidspunkt af Epidemien har spillet en stor Rolle som Smittespredere, vil det dog vistnok blive uhyre vanskeligt at bortforklare. — Stadslægen spørger, hvoraf jeg ved, at mine to sørgelige Tilfælde stammede fra Smitte i Skolen? Disse to Tilfælde tillader desværre næppe nogen Tvivl om Infektionens Kilde. Det første angik en 30aarig Dame, som under sin Mands Fraværelse og paa Grund af en fremskreden Graviditet levede meget stille og ikke gik ud. Hun blev inficeret af en Søster, som var Lærerinde og bragte Smitten hjem fra Skolen til hele Familien. — Det andet Tilfælde er for saa vidt »inden for en snæver Familiekreds«, saaledes som Stadslægen udtrykker det, som det angik min Broder. Han var daarlig til Bens og gik derfor aldrig ud; men Smitten blev bragt hjem til ham af hans lille Datter, som selv havde faaet Sygdommen af en Sidekammerat i Skolen. Da hun havde ligget syg i Hjemmet i 4 Dage, blev min Broder syg og døde i Løbet af 8 Dage. — At Infektionskilden i disse to Tilfælde ikke skulde være

de Patienter, som bragte Sygdommen med sig hjem fra Skolen, hvor der var mange andre angrebne, men derimod skulde være en eller anden hypotetisk, sund Bacillebærer, forekommer det i hvert Fald mig for kunstigt at antage.

Hr. Stadslæge *Ulrik* opkaster en Mængde Spørgsmaal fra den saakaldte »Influenza«s Patologi. — Det vilde næppe føre til noget Resultat at komme nærmere ind herpaa; thi, som Stadslægen selv skriver, staar vi endnu fuldkommen uforstaaende over for dem alle, og der er sikkert ingen, som vil forlange, at hverken Stadslægen eller jeg paa staaende Fod skal kunne løse disse Gaader. Om der er nogen særlig Grund til at være saa glad, som Stadslægen synes at være, over Betegnelsen »Influenza« »fordi det er en tilstrækkelig rummelig Betegnelse til at være et fuldgyldigt Udtryk for vor Uvidenhed om denne Sygdoms virkelige Natur« faar staa hen. Fordelen synes mig noget vanskelig at faa Øje paa, og jeg synes stadig, at Betegnelsen Influenza er uheldig, fordi vi her ikke staar over for det, man i Almindelighed plejer at kalde saaledes, men har at gøre med en ganske anderledes farlig Sygdom. Naar jeg i min forrige Artikel brugte Betegnelsen »Lungepest« om visse af Sygdommens sværere Former, befinder jeg mig aabenbart atter i Modsætning til Stadslægen, der stempler denne Betegnelse som »vildledende«. Det gør mig ondt; jeg tror, at de allerfleste, som har haft Lejlighed til at undersøge disse Tilfælde nøjere, vil give mig Ret i, at de baade i klinisk Henseende, hvad angaar Infektionens Styrke og hurtigt dræbende Egenskaber, og i patologisk anatomisk Henseende, hvad angaar Pneumoniernes Udseende og hele Forhold, i ikke ringe Grad minder om Pestpneumonier. Selvfølgelig tror jeg lige saa lidt som nogen anden, at der foreligger virkelig Lungepest, fremkaldt af Pestbacillen.

Men naar alt kommer til alt, er det jo ligegyldigt med Navnene. Hovedsagen er, som Stadslægen ogsaa selv fastslaar i den ovenfor citerede Udtalelse, at vi intet kender til Sygdommens sande Natur, og kunde man lægge til, at vi Læger staar næsten fuldstændig hjælpeløse over for de omtalte uhyggelige Lungetilfælde. Men netop derfor virker det saa forbavsende at være Vidne til den Optimisme, hvormed Stadslægen synes at have set paa denne Sygdom lige fra først af, medens man i andre Lande, f. Eks. Sverrig, allerede havde gjort de sørgeligste Erfaringer med den. — Det er muligt, at Mortaliteten i 1916 har været meget stor; jeg synes det er for tidligt at drage Sammenligning mellem 1918 og noget tidligere Aar; Epidemien fortsætter stadig sin Hærgning, den kræver hver Dag mange Ofre, og Aaret er ikke til Ende endnu. Maaske er det procentvise Tal paa dem, der dør, ikke saa særdeles stort; det absolute Tal bliver alligevel sørgelig stort, fordi Sygdommen er saa udbredt, og hvert enkelt Dødsfald vækker saa stor Opsigt, fordi det drejer sig om unge, kraftige Mennesker i den forsørgelsespligtige Alder; blandt de døde er der ogsaa et forholdsvis stort Antal gravide Kvinder.

Til Slut tillader jeg mig at referere Stadslægekontorets officielle Tal vedrørende denne Sygdom fra Epidemien begyndte i Slutningen af Juni og indtil 1. Oktober. Jeg takker Hr. Amtslæge *Djørup*, som med sædvanlig Elskværdighed har overladt mig Tallene. De er et nyt Vidnesbyrd om Stadslægens mærkelig optimistiske Syn paa denne Sygdom; ingen, som ser disse fredelige Tal, vil kunne tænke sig, at en faretruende Epidemi er i Færd med at bryde løs over Byen. De er iøvrigt i Forvejen her i Ugeskriftet kritiseret af Hr. Politilæge *Søren Hansen*, saa jeg skal ikke nærmere omtale dem. — Det fremgaar af disse Tal, at der under Epidemien i Sommer og indtil 1. Oktober kun har været 16 Dødsfald af »spansk Syge« i København. I de sidste 6 Uger før 1. Oktober skulde der overhovedet ikke være sket noget saadant Dødsfald.

Tilfælde		Døde
$^{23}/_{6}$—$^{29}/_{1}$	14	0
$^{30}/_{6}$—$^{6}/_{7}$	68	0
$^{7}/_{1}$—$^{13}/_{7}$	846	1
$^{14}/_{7}$—$^{20}/_{2}$	3868	2
$^{21}/_{7}$—$^{27}/_{7}$	8514	3
$^{28}/_{7}$—$^{3}/_{8}$	6141	5
$^{4}/_{8}$—$^{10}/_{8}$	2961	4
$^{11}/_{8}$—$^{17}/_{8}$	1491	1
$^{18}/_{8}$—$^{24}/_{8}$	863	0
$^{25}/_{8}$—$^{31}/_{8}$	395	0
$^{1}/_{9}$—$^{7}/_{9}$	213	0
$^{8}/_{9}$—$^{14}/_{9}$	273	0
$^{15}/_{9}$—$^{21}/_{9}$	618	0
$^{22}/_{9}$—$^{28}/_{9}$	893	0

Nordisk medicinsk Tidsskriftlitteratur.

Almänna svenska läkartidningen. Nr. 37 Kan genius epidemicus göra sig gällande med avseende på de akute nefriternas uppträdande? — *Ruber Holmström*: Diarréer som kristidsföreteelse. — Nr. 38. *Karl Marcus*: Den nya lagen angående' åtgärdar mot utbredning av könssjukdomar. — *W. Wernstedt*: Väglöss och barnförlamning. — *Arn. Josefson*: Om en av influensafebrens farligsta komplikationer. — Nr. 40 *Emanuel af Geijerstam*: Några ord om Zürichskolens psykoanalys. Nr. 41. *Em. af Geijerstam*: Fortsat. — *W. Gårdlund*: Om etiologien och terapien vid kraurosis vulvae.

Bibliotek for Læger. September. *Kn. Schroeder*: Behandling af Bronchitis chron. og andre Lungelidelser ved Tørstekur. — *Haagen Jessen*: Traumatiske »reflexive« Følgetilstande.

Finska läkaresällskapets handlingar. Maj—Juni. *Robert Tigerstedt*: Die Bedeutung der Blutfülle in den zentralen Venen für den Kreislauf. — *Ossian Schauman*: Über das familiäre Auftreten der perniziösen Anämie. — *Ali Krogius*: Eine Schiene zur Behandlung von Oberschenkelfrakturen — Oberstabsarzt Dr. *K. P. Dannehl*: Herzdiagnostik des Truppenarztes im Felde. — Stabsarzt Dr. *Paul Hessberg*: Über Wundbehandlung im Felde. — *Fredrik Saltzman*; Beobachtungen über hysterische Tachypnoe. — Juli. *F. Langenskiöld*: Om ostitis fibrosa. — *O. von Hellens*: Den preventiva sanitära kontrollens betydelse vid bekämpandet af de veneriska sjukdomarna. — August. *R. Faltin*: Erfarenheter om skottskador i ansiktet. I. — *T. W. Tallquist*: Några iakttagelser öfver polyglobulier.